

ST 50 ár á baki

Oddagrein

Í dag eru 50 ár liðin, síðani felagsskapurin ST-Sameindu Tjóða-varð settur á stovn. Í hesum sambandi hittast flestu av heimsins fremstu leiðarum í New York at hátíðarhalda dagin uppá gott og ringt.

TAÐ er greitt, at við eitt slíkt vegamót verður spurningurin reistur, hvønn tyðning hesin felagsskapur hevur havt og fer at hava fyri framtíðina hjá mannaættini. Hvat gagn hevur hann gjørt!

MONG eru tey, sum hava funnist harðliga at felagsskapinum fyri tess stóra byrokrati og maktarloysi. Hesum kunnu vit taka undir við, men harfyri eiga vit ikki at kollðoma felagsskapin. Ti vissuliga hevur ST havt ein sera týðandi leiklut ikki bert á tí politiska økinum men á so mongum øðrum økjum, sum hoyra til gerandisdagin hjá tí vanliga fólkinum. Her hugsa vit m.a. um alt tað humanitera arbeiði, sum fólk frá ST gera um allan heim. Her er talan um slóðbrótandi arbeiði, sum ikki kann gerast upp í pengum. Arbeiði, sum ikki altíð sæst aftur í teimum stóru yvirskriftunum.

MEN tað er nú einaferð so, at mest verður fokuserað uppá tey kríggj og stríð, sum eru kring allan heim. Tá ST ikki hevur megnað at forða ella steðgað teimum í tøkum tíma, hevur felagsskapurin tá ikki mist sín tilveru-rætt verður spurt! Vit ásanna, at ST hevur ikki verið so heppið í fleiri av tiltøkum sínum eitt nú í Somalia, Bosnia, Rhawanda fyri at nevna nøkur lond. ST hevur spælt fallit sum heims-politi vilja fleiri vera við, og tí átti felagsskapurin at pakkað saman, meðan tíð er. Hetta er hugburðurin hjá nýggju og vaksandi og sera vandamiklu republikansku rørslni í USA, sum ger alt hon er ment fyri at seta fót fyri ST, eitt nú við at forða amerikonsku stjórnini at rinda limagjald til felagsskapin - nakað, sum í veruleikanum er við til at taka grundarlagið undan ST.

VIT siggja ein stóran vanda í hesi vaksandi hægðarákinum í USA, sum í síðsta enda kann vera katalysatorurin til enn eitt stórkriggj fyri ikki at tosa um ósemjur kring heimin. Sjálvandi eiga vit at finna at ST, har hetta er rætt, og vit eiga at betra um henda felagsskapin, soleiðis at hann kann liva upp til sín málsetning: at byggja brýr millum heimsins fólk, at arbeiða fyri friði, at menna og stuðla teimum veiku, sjúku og fátæku osfr. Men mest umráðandi er at menna felagsskapin enn meira, men til tess kravt peningur. Vilja limalond ikki gjalda, so er ikki grundarlag fyri ST meira. Tað skal tí vera okkara vón, at tað landið, sum kallar seg "Gods own country" og heimsveldi nr. 1, kennir ábyrgd og er við til at fígga ST. ST hevur brúk fyri USA. Men USA hevur so sanniliga eisini hevur brúk fyri ST.

Sosialurin

EBS-líknandi avtala vinnulívspolitiskt nýyrði

Í eini tíð, har hvørki fiskivinna ella landsstýri skilja hvønn annan, gera báðir partar í fjølmiðlunum nógv burtur úr, at teir skilja signaleti frá hvørjum øðrum, tá ið tey hava verið í Bruxelles og vent.

Sosialurin heldur í oddagrein síni friggjadagin, at vend er í ES málinum. Heldur, saman við lögmanni, Helenu og so allum hinum samgongutólkunum, seg við tollsamgongu á búki og EBS á dntli, ótarnaðan kunna fara turnandi inn á ES marknaðin við føroyskum vörum, og við fyltum pjøka úttaftur uttan at rinda við kassan.

Útvarp og sjónvarp tosa við vinnulívstólk og politikkarakar, og øll siga tað sama, sum lögmaður segði. Fáa vit ikki limskap, so taka vit eitt sindur av hesum og blanda tað saman við eitt sindur av hasum.

GREIÐ STODA TIL EINFALDAR TRUPULLEIKAR
Føroyskir vinnulívsmenn hava eina greiða støðu, og fyrr var illa. Teir hava við heimsins mest eintáttaða vörurvali litið annað í at velja enn at fáa tað tollfritt inn í ES fyri ein og hvønn pris. Teir halda seg skilja signaleti frá ES hesum við-vikjandi, siga teir.

Tollunion og EBS-líknandi avtalu til Føroya, siga teir tey vera. Vit missa eingi rættindi á fiskivinnuøkinum og eingi á oljuvinnu-økinum, leggur Sosialurin afturat, og so sleppa vit harafturat tollfritt til marknað.

Sami Sosialur hevur annars upp í fleiri ferðir prentað haraboðini frá dønnum um, at danskt vinnulív hevur fyrstarætt á oljuvinnu-økinum.

Tað er uttan iva rætt, at teir hava fingið hesi signal haðani, men hvi skúgva til síðis, at hetta er ikki annað enn bergmálið frá propa-gan-luni hjá lögmanni og Helenu, líka síðan tey kastaðu saman í Tinganesi fyri meiri enn einum ári síðani.

Tað fyrsta signalið fór lúkst í samgonguskjalið:

„Møguleikarnir fyri gagnligastu marknaðaratgongd til ES verða kannaðir“ - kallaðist barnið.

Hetta eru jú tær trivaligastu limskapstreytirnar; tær ið binda limalondini saman.

Fleiri tey næstu signaleti hevur lögmaður varpa frá sær á flatlondum, millum „venner og bekendte“, har hann ikki hevur dult limskapstørv hjá sær. Ja hevur beinleiðis boðað frá fyri einum ári síðani, at føroyingar fóru at kanna limskapstreytirnar í ES.

Tað seinasta signalið komu tey við, tá ið tey settu ES-bólkin 15. februar:

„Kannið okkum øll viðurskifti ES-Føroyar, sum hava tyðning fyri støðutakan politikaranna til framtíðar-samvinnu partanna millum.“

Legg til merkis, at ongin annar marknaður í verðini skuldi kannast hesar seks vikurnar, ið bólkurin fekk til arbeiðið sitt. Og framvegis skal eingin annar marknaður kannast. Tey bæði fingi sín vilja frá einum samdum landsstýrisfundi nakrar fáar dagar framanundan.

Nevndin, ið hevði mundað betri tey fyri tí ovurstóra arbeiðssetninginum enn arbeiðsgevarin hevði, gjørdi eitt vælaarbeiði. Men hon gjørdi júst so, sum hon hevði biðin, og fór ikki ein tunnma út um tað, ið hon var lønt fyri at gera.

ADRIR FARA ADRAR LEIÐ
Grannalond okkara við somu áhugamálum sum okkara fara øll sum eitt aðrar vegir.

Íslendingar, t.d. siggja ikki bara í landsuðir. Teir vilja hava eina frihandilsavtalu við NAFTA, og eina EBS avtalu við ES. Profittmøguleikar hjá útlandskum investorum í einum landi við tollfrelsi til NAFTA og ES, halda teir hava ávis perspektiv millum tveir stórar búskapar-blokkar.

30% av útflutninginum fer sum nú er til Amerika, Japan og Asia annars.

Fiskivinnan í Noregi leitar aðrar vegir.

Fiskivinna í Grønlandi leitar aðrar vegir.

Men Gamla Sjalvstýri og Sambandið siggja bara ES fyri sær.

TOLLSAMGONGA
Hvat liggur so í einari tollsamgongu? - fræsað ti, at einki annað land enn hevur fingið tollsamgongu við

fiski og fiskavörum við ES.

Jú, vit missa handelspolitiska sjálvræðið, og kunna ikki fara aðrar vegir eins og grannalondini eru farin, og vit missa tað síndrið, ið eftiri er fyri at reka sjálvstøðugan búskaparpolitikk. Vit missa møguleikan fyri at keypa vörur fyri heimsmarknaðarpris, og vit fáa eitt nú minst dupult so dýrar kjøt- og landbúnaðarvörur.

EBS
Og hvat liggur so í einari EBS avtalu?

EBS-avtala, (ella vinnulívspolitiska nýyrði: EBS-líknandi avtala) er í prinsippinum ein ES-bastardur, ið harafturat bert verður gjørd við politiskt fræls lond.

Vit fáa flest øll rættindi, og flest allar skyldur, men onga politiska ávirkan.

Hetta er fyri so vitt nágreiniliga tað sama sum at biðja ES avtaka fyrivarni í Rómasáttmálanum grein 227, stk. 5a., og viðka limskapin hjá danska kongarikinum til eisini at fenna um Føroya land og 200 fjórðinga havokið.

HVAT SIGUR TINGIÐ?
Løgtíggj hevur samtykt ein handilssáttmála at galda frá 1991, og hevur higartil dags ikki sagt seg vilja nakað annað.

Kortini hava lögmaður og formaðurin í uttanlandsnevnd løgtíngsins undirgivið henda áttmála á skammiligasta hátt, við at senda signal út um, at hann skjótt fær ein bráan enda. Tá mótparturin hoyrir hetta, sigur tað seg sjálv, at tørtort er at fáa áttmálan at virka eftir ætlan.

Er tað nakað at siga til, at hvørki vinna ella landsstýrið skilja hvønn annan, tá ið evsta vald í Føroyum ikki kennir sín egnu rættindi og skyldur?

Hergeir Nielsen

Lakaílatið - ið ber av øllum

er plastikk-tunnan við lufttætta lokinum og spennigjørð at læsa í eini handa-vend. Tekur 100 liter.

Tilboð til 1. nov.

Prísur frá goymslu kr. 150,-. Prísur við Strandferðsluni kr. 180,-. Send okkum postávísing kr. 180,- og vit senda tunnuna.

SILDAGOYMSLAN
Stoffalág 17
Tlf. 12355 (kl. 10-14)

Barna- og ungdomstelefonin
hjá Barnabata/Reyða Krossi svarar mánadag frá kl. 16-18. Tlf. 10645.

Amnesty International

Upplatingartíðirnar hjá Amnesty International, Føroya Deild eru: Týsdag, hósdag og friggjadag frá kl. 13 til kl. 17. Tlf. 15816.

BINGOTØLINI í dag

